

Råkan i Uppland

Tomas Kjellsson

I ett flertal artiklar har vi tidigare skrivit om råkan och om dess situation i Uppland. Rickard Fredriksson har sedan 1990 inventerat häckande råkor i Uppsala och har konstaterat att trenden är vikande för arten. Den inventering som genomfördes under 2006 visade att de häckande råkorna fortsätter att minska. 2006 häckade enbart 490 par råkor mot toppsiffran 1 330 par år 1990. Se figur 1. Orsakerna till råkans minskning är förvisso inte klarlagda, men helt klart är att råkan missgynnas av att dess boplatser förstörs av människor.

Upplands Ornitologiska Förening (UOF) tog fram ett förslag till en gemensam policy gällande råkan i Uppsala som lades fram till Kommunen redan 2002.

Grunderna i förslaget var följande:

1. Med tanke på att råkan har minskat från 1 330 par 1990 till 700 par 2002 utan att vi egentligen vet varför (om inte boförstöring är orsaken) så anser vi att 700 par

tills vidare är en miniminivå på populationen i Uppsala.

2. Bon får endast rivas innan äggläggningen, senast första april.
3. Bon med ägg eller ungar ska alltid lämnas ifred.
4. Endast bon belägna så att det är ställt utom allt tvivel att de utgör en sanitär olägenhet eller bon belägna väldigt nära bebyggelse där nattsömnen hos de boende kraftigt kan komma att störas är aktuella.
5. Tveksamma fall lämnas med försiktighetsprincipen som argument.
6. Alla borivningar ska föregås av en utredning huruvida det är nödvändigt eller inte, det får inte räcka med att någon enstaka person klagat.
7. UOF vill bli informerad i god tid om beslutade borivningar så att vi har möjlighet att besvara förfrågningar från folk som tycker att åtgärden är fel.
8. Undersöka om det finns andra lindrigare metoder att förhindra fåglarna från att börja häcka i, för oss människor, olämpliga områden.

Sedan dess har situationen tyvärr inte blivit bättre.

Under 2007 inkom klagomål på störning från råkor från fastighetsägare och hyresgäster vid Tårpilsvägen i Lövstalöt samt Årstaparken i Årsta. Man ställde krav på att riva råkbon samt att försöka skrämman iväg fåglarna från sina häckplatser med hjälp av en högtalare som ger ifrån sig råkans varningsläte. UOF protesterade emot detta till Länsrätten men beslut om rivning och skydds jakt togs i alla fall, eftersom det ansågs att råkorna utgjorde en sanitär olägenhet. Det förekom även klagomål på fler platser men där vidtogs inga åtgärder.

Vad som ytterligare förvärrade situationen var att Lidl då de etablerade sig i Gottsunda 2006–2007 tog bort de träd som hyste en råkkoloni där. Träden fick egentligen inte tas bort och de stod dessutom på kommunens mark. Kommunen blev förvisso kompenserad för detta men skadan för råkornas del var förstås redan skedd.

För att uppmärksamma problemet och om möjligt undvika att händelser som dessa upprepas, kallade UOF:s fågelskyddsgrupp till ett råkmöte med Länsstyrelsen i Uppsala län samt Natur- och fritidskontorets ansvariga för dessa frågor. UOF, tillsammans med Rickard Fredriksson, informerade om råkorna i största allmänhet samt om 2006 års inventering. Därefter fick vi information från Natur- och fritidskontoret om hur det gick till att uppfylla krav på skydds jakt och rivning av råkbon. De förklarade glädjande nog att de har blivit mer restriktiva med skydds jakt på råkor och kajor och att fler inskränkningar i förföljelsen är att vänta. Numera används t ex nästan enbart ljudskrämning för att få bort kråkfåglar.

Länsstyrelsen får ofta ta beslut när det gäller anläggandet av nya bostadsområden och andra markexploateringar. För att hjälpa dem att få en bättre överblick om var det häckar råkor beslutades att UOF skulle få låna GPS-utrustning för att åka ut och notera koordinater för råkbon i Uppsala för lagring i Länsstyrelsens databas. På detta sätt kan Länsstyrelsen enklare bedöma om en ansö-

”Råkan är svart som korpen, stor som kråkan och sällskaplig som kajan” skriver Eric Rosenberg. Han skriver vidare ”När som ofta är fallet i Skåne råkkolonier är belägna inne i städernas parker, klagar folk ofta över störd nattro. Annars är råkorna tämligen välsedd, åtminstone på skånska slätten, där man av kulinariska skäl beskattar de fullväxta ungarna vid boet.” Denna kulinariska delikatess kan (men kanske inte bör) på senvåren beställas in bl.a. på vissa restauranger i Malmö.

Foto: Peter Schmidt

kan kan tänkas påverka råkorna på ett negativt sätt. Denna kartläggning genomfördes senare under hösten 2007 i Boländerna tillsammans med Rickard Fredriksson. Tanken är att samtliga häckplatser på sikt ska in i Länsstyrelsens databas.

Det känns som om alla parter är mer medvetna om situationen och vi hoppas att den fortsatta dialog vi har med kommunen och Länsstyrelsen skall leda till en mer positiv syn på Uppsalas karaktärsfågel råkorna. Vi kommer givetvis att fortsätta att arbeta med denna för oss prioriterade fågelart och bland annat söka pengar för att undersöka om det finns möjlighet att säkerställa nya lämpliga häckplatser för råkor, samt utarbeta strategier för att skydda befintliga kolonier.